

BARÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. || Félévre 6 K.
Negyedévre .. 3 K.
HIRDETÉSEK DÍJSZABÁS SZERINT.

Felolga szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA.
Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ.

Megjelenik minden vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
Telefon-szám: 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Tartalomjegyzék.

Cikkek: A Bánya-társpénztárak reformja. — A magyarországi szenek vegyelmezési adatai. — Egy a sok közül. Tengerparti munkás-gyógytelep. — *Hírek:* Bányászati hírek. — Külföldi hírek. — Bányászati találmányok. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A bánya-társpénztárak reformja.

A bánya-társpénztárak reformjának az utóbbi időkben történt három nagyobb arányú bányakatasztrófa nem adott aktuálitást, mert a reform szükségessége már hosszabb idő óta ott élt a bányász-közvélemény tudatában és a szomorú katasztrófák hatása legfellebb az volt, hogy a laikus közönség figyelmét is reátere. erre a kérdésre. Így azután a helyzet akként alakult ki, hogy a reform megvalósulása belátható időn belül posszibilissé vált, mert hiszen Magyarországon az a sajátságos viszony mutatkozik, hogy a szakkörök véleménye, kívánsága, óhajta csak akkor valósulhat meg, ha sikerül azok mellé a laikus közvéleményt is sorakoztatni.

Kétségtelen, hogy a bánya-társpénztárak mai rendszere elavult, mert hiszen alapját az 1854. évi általános bányatörvény vetette meg anélkül, hogy bármi tekintettel lett volna annak biztosítástechnikai részére és főleg arra, hogy időközben a szociális igények fejlődése a pénztárak hasonirányu erősödését követeli meg. Köztudomásu, hogy 1854. óta a magyar bányauzemek milyen óriási fejlődésen mentek át, hogy a lezajlott félszázad alatt milyen nagy mértékben rosszabbodtak az általános szociális viszonyok, a megélhetési feltételek, amelyeket nem tett elviselhetőbbé az a végtelenül méltányos eljárás sem, amelylyel a magyar bányavállalatok munkásaik anyagi helyzetét javították.

Itt a kérdés úgy áll, hogy a bányavállalatok legnagyobb foku jóakarata és áldozatkészsége dacára sem teremthető rend, ha csak az egész bányatárspénztár-intézményt teljesen új alapokra nem fektetik. Egy-egy katasztrófa ma nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy vagy beáll a bányatárspénztár fizetésképtelensége, csődje, vagy olyan teher nehezedik a különben is súlyos csapást szenvedett bányavállalatra, amelyet saját pénzügyi alapjainak megrendülése nélkül nem vállalhat. Ugy is már annyira haladtak bányavállalataink a társadalmi patriarchalizmus terén alkalmazottaikkal, munkásaikkal szemben, a jóléti intézmények olyan sorozatát állították fel, a társpénztárak támogatására olyan kötelezettségeket vállaltak, amelyek jóformán nem állanak arányban az üzemek hozamával.

A kérdés tehát csakis abból a szempontból vizsgálható, hogy miként lehetne a bányatárspénztárakat reformálni anélkül, hogy a bányavállalatokra újabb terheket rónának ki, sőt alapjában arra kellene módot keresni, hogy a vállalatok jelenlegi súlyos terhe könnyíttessék.

Az a gondolat, hogy a bányatárspénztárak reformja biztosítás-technikai alapon történjék, teljesen helyes, mert hiszen itt tényleg egyébről sem lehet szó, mint biztosítási ügyletről az ipari munka egyik legnagyobb kontingensével szemben. A pozitív statisztikai adatok hiányában vagy tökéletlensége folytán természetesen ma még nem lehet megállapítani azt, miként alakulna ki egy ilyen speciális biztosító intézet, de viszont éppen ennek tudata követeli elsősorban azt, hogy a kérdés matematikai része mihamarabb tisztáztassék. Reális módon ugyanis mindaddig nem lehet a kérdéssel foglalkozni, míg a külön halál- és baleset-táblázat felállitva nincs, mert enélkül egyetlen biztosító intézet sem ismeri a kockázatokat, amelyeknek keretén belül kö-

telességeket kell vállalnia és így meg sem állapíthatja azokat a tarifákat, amelyekből kötelezettségeinek egyenértékét meritheti.

Mi tehát az első feladat? A kérdés elméleti részének tisztázása. Ecélből leghelyesebb eljárás az volna, ha a pénzügyminisztérium ankétre hívná össze az érdekelt bányavállalatokat, hogy a kérdést megvittassák. Ez ma már parancsoló szükség, amely elől nem térhetünk ki többé és csak örvendhetünk annak a ténynek, hogy a bányapénztárak reformját most már nemcsak a közvetlenül érdekelt bányász körök, de a nagy közvélemény is követeli. Követeli ezt az egyes nemzetgazdasági érdek, mert a reformált bányatárspénztárak működésének első eredménye az lesz, hogy a kivándorlás nagy mértékben csökkenni fog, azaz az itthon maradt munkaerők segítségével rohamosan fog szaporodni a nemzeti vagyon.

Ma, mikor az utóbbi hetek bányakatasztrófái által felvert szenzáció legzajosabb hullámai már elcsitulnak, a legjobb alkalom van arra, hogy a bányatárspénztárak reformja gyors és végleges megoldásra kerüljön.

K. G.

okl. bányamérnök.

A magyarországi szenek vegyelemzési adatai.

Abban a tanulmányban, amelyet *Andreics János* főbányatanácsos a külföldi tájékoztatás céljából a hazai szénbányászatról írt, egyúttal közli a Quittner-féle szénelemzéseket is és pedig egészen az 1900. év végéig.

Íme az összeállítás:

Szám.	A szén megnevezése	Carbon	Hamu	Éghető kén	Caloria
1.	Ágostonfalva	46.40	10.16	0.54	3901
2.	Ajka	51.61	9.16	3.61	4695
3.	Anina	76.36	6.08	0.17	7073
4.	Aninosza	65.57	10.49	1.47	6294
5.	Annavölgy	55.87	10.03	3.19	5142
6.	Baglyasalja	57.37	11.72	1.14	5258
7.	Bánfalva	42.24	19.14	2.76	3915
8.	Bátöny	53.83	25.72	0.25	5129
9.	Beszterce	51.16	13.29	0.42	4508
10.	Bielehegy	50.67	8.59	0.87	4461
11.	Bogdán	44.26	22.37	5.71	4390
12.	Bregeda	82.10	10.07	0.84	7386
13.	Cernik	46.94	12.19	1.98	4244
14.	Csiba	52.24	14.18	0.71	4702
15.	Csolnok	56.67	8.16	3.18	5327
16.	Center Királd	52.26	4.51	0.85	4480
17.	Dánk	51.38	16.84	5.15	5032

Szám.	A szén megnevezése	Carbon	Hamu	Éghető	Caloria
18.	Derna	41.99	18.06	4.40	3975
19.	Diósgyőr	50.08	6.81	0.92	4454
20.	Domán	80.33	8.02	0.53	7583
21.	Domovec	43.31	13.71	0.84	3769
22.	Dorog	59.17	9.66	2.50	5563
23.	Drenkova	62.25	22.23	4.20	6118
24.	Ebszony	53.51	13.84	5.47	5222
25.	Egeres	53.10	12.62	4.96	5102
26.	Forgácskut	47.21	23.15	4.85	4710
27.	Golubovec	56.51	11.61	3.86	5527
28.	Gyanafalva	41.88	11.49	0.62	3597
29.	Jagnejdovac	50.46	6.89	1.48	4504
30.	Kacola	44.75	16.06	3.01	4067
31.	Kapronca	37.73	16.60	0.66	3322
32.	Karancsalja	59.41	9.26	1.29	5555
33.	Kárász	70.68	17.81	1.68	6341
34.	Karlóc	40.42	15.99	2.84	3703
35.	Kazinc	44.20	14.81	1.31	3877
36.	Kéthely	36.42	16.60	0.25	3023
37.	Kis-Stracin	45.23	8.12	0.85	3847
38.	Komló	63.96	16.93	4.62	6258
39.	Kraljevcan	46.19	12.51	2.56	4240
40.	Krapina	51.58	15.29	4.63	4966
41.	Ljeszek	53.03	7.37	0.61	4636
42.	Lupény	74.75	4.62	3.80	7534
43.	Mátranovák	51.31	14.02	0.17	4969
44.	Mátraszék	57.91	14.11	0.88	5451
45.	Mecencán	42.45	16.37	2.17	3764
46.	Mnzsony	48.08	7.97	1.54	4242
47.	Nagyományok	71.02	9.47	0.04	6810
48.	Novinarov	53.87	11.33	1.95	4950
49.	Ó-Sopot	56.42	14.11	2.51	5361
50.	Pécs	74.52	13.50	3.09	7086
51.	Pescenó	41.01	10.04	0.84	3547
52.	Petrozsény	85.85	8.41	3.33	7153
53.	Potok	54.66	23.89	2.48	5252
54.	Romhany	55.30	7.58	0.21	4920
55.	Schnellersruhe	72.36	16.21	4.94	7061
56.	Sajó-Szt.-Péter	47.09	15.76	2.25	4333
57.	Salgótarján	57.51	10.81	0.93	5282
58.	Skalis	42.75	11.75	0.91	3834
59.	Slatina	27.31	6.21	0.50	2301
60.	Sokolovac	40.74	12.20	1.67	3640
61.	Somodi	45.95	18.45	5.32	4386
62.	Somosujfalu	61.63	7.09	1.10	5344
63.	Szaboles	72.02	16.27	1.51	7033
64.	Szapár	52.47	5.74	0.30	4541
65.	Szászvár	68.65	19.17	0.15	6451
66.	Szekul	67.21	17.64	1.06	6463
67.	Szendrő	39.73	14.96	1.98	3588
68.	Szurduk	63.24	4.68	3.82	6044
69.	Szűcs	49.08	13.23	1.56	4561
70.	Tata	60.17	10.28	2.17	5836
71.	Thalheim	41.52	13.92	3.80	3683
72.	Tokod	54.09	13.75	5.40	5097
73.	Tokod-Várberek	49.03	17.21	3.83	4706
74.	Touin	40.32	20.63	6.56	3786
75.	Trojstvá	44.21	10.25	0.37	3856
76.	Ujbánya	67.63	22.98	0.20	6318
77.	Ujgradiska	48.15	8.42	0.23	4268

Szám. A szén megnevezése	Carbon	Hamu	Éghető	Caloria
78. Váralja	65-98	19-61	3-02	6539
79. Várpalota	48-48	7-74	0-26	4355
80. Vercserova	41-80	10-75	2-68	3756
81. Vértessomló	46-16	20-22	0-36	4247
82. Viktoria	68-77	9-10	1-72	6702
83. Vörösvár	43-68	20-29	4-69	4263
84. Vrdnik	57-19	5-07	1-00	5262
85. Vulkán	67-41	7-98	1-72	6343
86. Zadnje	50-49	11-34	0-44	4515
87. Zlatár-Bistrica	48-20	10-38	0-39	4181
88. Zsilvölgy	88-22	6-89	1-14	7392

Egy a sok közül. . .

„A Bányá“ karácsonyi számában igaz élvezettel olvastam Balkay Béla dr. cikkét, mely élesen rávilágít azokra a fonákosságokra, melyek a bányajog kodifikálatlansága és rendezetlensége folytán előállnak.

Valóban napról-napra égetőbb szükség van az új bányatörvényre és bányatörvénykezési eljárásra. A szükségét semmi sem indokolja jobban, mint a gyakorlatban előforduló sok fonák eset.

Balkay dr. rámutatott a legfelsőbb bíróság gyakorlatában előforduló visszasságokra. Az alsóbb bíróságoknál rendszerint sokkal cifrább dolgokkal találkozunk.

A hatáskör és illetőség kérdésében legtöbbször azzal az intencióval találkozunk, hogy hacsak lehet, le kell rázni az ügyet; ilyen esetekben a polgári bíró a bányabírósághoz utasít. Ez szintén illetéktelen. Ekkor a minisztertanács elé kerül az ügy.

Szóval, ha szerencséje van és jól jár a fél, elhuzódik az ügy fél emberöltőig, míg érdemleges tárgyalás tartatik. Arról nem is szólok, hogy amíg befejeződik, hogy alakul át a népek története.

Itt közlök egy jellemző esetet: Felkért egy nagyobb kutató társaság egy alkalommal a kutatási pótfizetések behajtására.

A kutatási társak nem fizettek mindnyájan, tehát bepereltem őket az igazgatóságra nézve illetékes járásbíróságnál. A járásbíróság keresetemmel hatáskör hiányában elutasított. Végzésében az illetékes kir. törvényszékhez, mint bányabírósághoz utasított. A felfolyamodással nem akartam az időt elvesztegetni, beadtam tehát keresetemet az illetékes bányatörvényszékhez, ahonnan egy év leforgása után azt a szomorú hírt kaptam végzésileg, hogy bizony a bányabíróság nem illetékes „szabadkutatási“ pótfizetések behajtása iránt beadott kérvények elintézésére, mert neki csak *adományozott* bányákkal, de nem szabadkutatásokkal van dolga. Hozzá kell tennem, hogy a bányabíróságnak ez esetben teljesen igaza volt.

Felkerestem még a bányabiztosságot is, amely azzal utasított el, hogy mindennemű, akár bányá, akár kutatási pótfizetések behajtására, csak a bányabíróság illetékes!

Mit tegyek most? Az ügy már harmadik éve húzódik. Elmentem még a bányakapitánysághoz, hogy bölcs tanácsát kikérjem. A bányakapitány a minisztériumhoz utasított. Erre azonban már nem vállalkoztam.

A társaság leírta a 3600 korona perösszeget. Miért? Mert a legidillikusabb rendezetlenség uralkodik bányajogunk terén.

Ennek kapcsán nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy a bányakerületek képviselőinek programbeszédében esetről-esetre hűségesen benne van, hogy szorgalmazni fogják az új bányatörvény megalkotását és életbeléptetését. Benne van mindig, de tovább aztán sohasem hallani róla.

Pedig azt mondják nemzetgazdászaink és agráriusaink, hogy őstermelő állam vagyunk; hogy az őstermelőt kell segíteni és támogatni. Hát joggal kérdelem, hegyvidékeinken mi az őstermelés? A burgonya és zabtermesztés, avagy a bányászat?

Hiába gyenge a hangjuk a bányászoknak. Nincsenek közöttük nagy nevek örökösei. Nehezen veszik észre tehát Magyarország legdolgosabb népének kívánságait. Nagy kegy már az is, hogy megígérték a reformokat.

Mikor jön el már az idő, hogy a magyar bányászok odakiáltják a közhatalomnak: „Quo usque tandem. . .“

Addig nálunk nem mozdulnak meg hivatalos körök. Hisz akik békében vannak, azoktól nem kell tartaniok. A békétleneket kielégíteni, elcsitítani: ez nálunk a politikai végcél.

Ezért pang nálunk a bányaipar, ezért koldus ez az ország.

Tengerparti munkás-gyógytelep és szanatórium Abbáziában.

(Szanatórium Goldner).

A szép, a búbajos Abbáziában, az Ika felé vivő úton, a Südstrand végében szőlős dombvidék között emelkedik egy impozáns új három emeletes épület, mely még Abbáziában is leköti a sétáló közönség figyelmét: ez az új munkás-szanatórium. A hatalmas világos háromemeletes palota az épület homlokzatán végigfutó hatalmas erkélyeivel az örökké kék Quarnero öblére tekint. A tenger hullámainak halk morgása dudol altató dalt a szanatórium üdülő betegeinek és a langyos siroccó megtölti éltető sóspárával a hatalmas nagy épület minden zugát.

Az Abbáziában ismert szerény villa Voloskából fejlesztette hatalmas teleppé Goldner Adolf dr. a munkás-szanatóriumot és a mit az ő humanizmus megkezdett, azt szüntelen agitációja és munkájá folytán áldozatkész részvény-társaság valóította meg és múlt év augusztus óta áll a hatalmas épület és kétszázötven üdülő beteg nyerhet benne elhelyezést.

„Üdülést és nyugalmat a munkásnak“ — ez volt az alapító jelszava. A gazdagok nyaraló helyére, a hol a születési és pénzarisztokrácia pihente ki eddig a vagyon és gyönyörhajhászásban kimerült idegeit, ott ma szerény pár koronáért a munkától elejnyedt vagy betegségből lábadozó munkás vagy kishivatalnok vidulást, európai kényelmet, éltető

enyhe délvidéki levegőt és a legfőbb gyógyító, hűs, párás, tengeri levegőt talál. Kicsiny magból fejlődött a gyenge palánta és ma hatalmas telep áll ezen igazi humanizmus szolgálatában.

rium álmodozó épületét. Ha nappal nézzük az örökké színjátszó hatalmas tengert, szemünk megpihen Cherzo szigetén, észak felé pedig az abbáziai nyaraló paloták hófehér falai és a buja zöld-

Az első képünk hiven tükrözi vissza a munkás-gyógytelep hatalmas épületét és valóban festői fekvését. Domboldalon fekszik, mögötte a Monte Maggiore hatalmas tömegével megvédi az északi

ből kicsillámló színes tetői látszanak, délfelé pedig a szépséges Ika és Lovrana parti villasora látszik. Álomország ez a szegény munkásnak, a ki tele tüdővel szívja a balzsamos páratelt levegőt.

szelek zord járásától és erdőborította oldala emlékeztet a bájos Svájc egyik völgyére. Ámde előtte a mesekék Quarnero és este a fiumei kikötő reflektorainak színes villamfénye végig csókolja a szanató-

Az épület maga egyszerű, minden cikornyától ment és egész fejlettsége a tenger felé gravitál. Minél több levegő és világosság, ez volt itt az építésnél a jelszó. A homlokzaton végig futó ér-

kély célja, hogy minden beteg még rossz időben is élvezhesse a szabad levegőt. Az épületet Ullmann Gyula budapesti építész tervei szerint Pelda és Neuhausler abbáziai építészek építették és ha végig meyjünk a hatalmas épületen, azt látjuk, hogy itt minden együtt van, a mit a modern hygienia megkíván. A pincében, mely világos, inkább földszinti helyiségben van elhelyezve az óriási méretű konyha, az éléskamrák, az intézet villamvilágítási és légfűtési berendezése. Vannak itt gőzmosó és hűtőkészülékekkel felszerelt hatalmas éléstárak. Külön lépcső vezet a szintén itt elhelyezett hideggyógyintézetbe is, a hol a szanatórium lakói állandó orvosi felügyelet alatt tartják hidegvizkurájukat.

A földszinten van a felvételi iroda és két hatalmas étkező terem, külön a női és külön a férfi ápoltak részére. Az étkező termek mellett vannak a tálaló szobák és az ételek liften jutnak ide. A földszinten és az emeleten is hatalmas csukott és tágas folyosók vonulnak végig. Világosak, tiszták és hűvös időben légfűtés teszi a betegeknek a tartózkodást kellemessé. És bárhol nyitunk a betegszobákba, mindenütt a szoba szélességét egészen elfoglaló ablakokat látunk. A padló repedésmentes doloment. Az angol ágyak keményfából készültek, alacsonyak és vasruganyal ellátva és minden szobában tükörszekrény, villamvilágítás és légfűtés.

A szanatórium ápolójai naponta ötször kapnak izletes és bő étkezést, testi jóvoltakra és kényelmükre *Beregi Miklós* volt fővárosi ujságíró ügyel mint igazgató, betegségeket pedig gondos orvosi szemmel dr. *Glück József* főorvos figyeli, a kinek oldala mellett intézeti segédorvos is áll. A belső bajok kiváló orvosa dr. *Fodor Géza* királyi tanácsos, egyetemi magántanár és a szanatórium fővezetését Budapesten dr. *Goldner Adolf* igazgató, főorvos látja el.

A hosszú fizikai munkától elgyötört munkás, bányász vagy gyári munkás, a gondoktól és szellemi munkától megviselt kispénzü hivatalnok áldásthözó menedéke ez a hely. A kinek csak üdülésre van szüksége vagy súlyos betegségből lábadozik, a sápkóros és vérszegény, a skrofulus vagy neuraszthénias, kinek beteg a légzőszerve vagy szivbaj gyöttri, annak mindnek gyógyulást ad az enyhe levegő, a tenger örökéletű párája, a gondos orvosi kezelés és bő ellátás.

Az államvasutak betegpénztárai és az országos munkásbiztosító és betegpénztár állandóan ide küldi a betegeit és üdvös volna, hogy a bányavállalatok és magán cégek is minél számosabban küldenék le beteg alkalmazottjaikat, mert az egészséges munkás a vállalat ereje.

A munkáspénztárak részére egy hétre 32 korona, nem pénztári tagok részére 35 korona az ellátás orvosi kezeléssel együtt, napi ötszörös ét-

kezéssel. Igazán már olcsóbban nem is adható. *Napi öt korona Abbáziában!* Mi van itt megfizetve?

Szeretettel ismertettük ezt az új és hatalmas gyógytelepet, mint a modern humanizmus igazi prototypusát és kívánjuk a részvénytársaságnak, hogy áldozatkészsége mellett megtalálja szociilitását is. Mert ha üzlet is az ilyen vállalkozás, de az ilyen üzlet megérdemli, hogy felvirágozzék!

A vállalatoknak szives figyelmébe ajánljuk ezen áldásos intézetet. Igazán megérdemli, hogy támogassák.

✂ Bányászati Hírek ✂

Báró Madarassy-Beck Nándor.

A magyar közgazdasági életnek mély gyásza van. Báró Madarassy-Beck Nándor, aki alapvetője volt a modern magyar bankpolitikának, aki a gyakorlati iparfejlesztés terén olyan intézményeket létesített, amelyek szilárdsága és prosperitása a külföld nagyarányu iparvállalataival versenyez, aki idegen piacokat legelőször szerzett a magyar hitelügyek kielégítésének, meghalt. Tetőtől talpig egyszerű, szerény, de ragyogó becsületességű, abszolút tisztas munkásságu ember szállt vele sirba. Fogalommal tette a párisi tőzsdén a vezetése alatt álló intézménynek, a Magyar jelzálog-hitelbanknak papírjait. Beck Nándor nem tartott fenn közvetlen nexust a magyar bányászvilággal, de ebben az országban, ahol hozzászoktunk ahhoz, hogy az emberek tulajdon részre a közérdek rovására saját anyagi előnyeiket tolja előtérbe, nekünk is mintaképül kell vennünk azt a férfiut, akinek kezén milliók forogtak meg anélkül, hogy abból saját magának bármily csekély anyagi haszna származott volna. A közérdek abszolút védelme jellemzi Beck Nándor egész pályafutását és azt még ragyogóbbá teszi az a nemesszívü jóság, amelyet mindenkivel szemben éreztetett. A közgazdasági szaktudás, a munkakészség, az akaraterő, a szilárd jellem, a kristályos becsületesség és a valódi felebaráti szeretet szálltak Beck Nándorral sirba és e sir felett méltán hullathat könyvet a magyar közgazdaság és a magyar társadalom.

Bányászati Évkönyv. „A Bányá” szerkesztősege ma a *Bányászati Évkönyv* című munkára hozzánk beérkezett előfizetési díjakat visszaküldte. Tettük ezt abból az okból, mert semmi pozitív

garanciát nem kaptunk a *Bányászati Évkönyv* kiadójától arra, hogy a könyv belátható időn belül megjelenjék. „A Bánya” szerkesztősége és kiadó-hivatala ez alapon kijelenti, hogy a *Bányászati Évkönyv* című munkával semmi összeköttetése sincs, azzal nexusban nem áll és minden anyagi, erkölcsi vagy szellemi közösséget azzal megtagad.

Az állam új szénbányavásárlása. A kormány a megkezdett uton halad tovább és folytatja az állami szénbányászat fejlesztésére irányuló törekvéseinek megvalósítását. Legújabbán a *Dunántúli köszénbánya rt.* komlói szénbányáit vásárolta meg. Ez a bánya a jánosi Engel-család tulajdonát képezte, 1907-ben a Magyar általános hitelbank közreműködésével részvénytársasági alagra fektették, olyképen azonban, hogy a Hitelbank opcióval lekötötte magának ezen szénbányatelepet. Időközben megindultak a tárgyalások a kincstárral annak megvétele végett és az arra vonatkozó szerződés február 9-ikén létre is jött, minek következtében a komlói bányatelep vétel folytán a kincstár tulajdonába ment át.

Az Északmagyarországi egyesített köszénbánya és iparvállalat rt. február 15-én tartotta közgyűlését. Az igazgatósági jelentés a következő:

A kedvező széneladási viszonyok az elmúlt év folyamán sem változtak és társulatunk bányaművei a fokozott igényeket teljesen kielégítették. A munkáskérdések szakadatlanul nagy érdeklődést és figyelmet szentelünk. Az állandó munkásoknak már az utóbbi két évben megkezdett telepítését további munkáslakóházak építésével kiegészítettük. Ez irányú intézkedéseink, kapcsolatosan az igen lényegesen felemelt munkabérekkel eredményezték azt, hogy munkástoborzásaink oly sikerrel jártak, hogy ezáltal, a társulatunk fennállása óta legnagyobb munkáslétszámmal rendelkezünk. A nyári hónapok kivételével, amikor évről-évre a mezei munka vonja el a munkások jókora tömegét a bányáktól, az egész esztendőn át teljes munkáslétszámmal dolgozhatunk. Bányáink földalatti mechanikus szállítóberendezéseinek fejlesztése céltudatos természetűséggel történik és ezáltal is szállítóképességünk jelentékenyen fokozódott. Az államasutak kocsihánya a lefolyt évben sokkal kevésbé volt érezhető, mint az előző év folyamán; ez a körülmény szintén hozzájárult ahhoz, hogy szénünk termelését és eladását az előző évhez mérteu körülbelül 15 százalékkal fokozhattuk. Az amugy is igen magas termelési költségek az előző évhez képest még mindig emelkedtek, ezzel szemben azonban eladásaink is már megfelelő normális árak alapján történtek, amely árak több évi szerződések által biztosítottaknak tekinthetők. A nyugati kerületben az Albert-aknánál létesített új munkástelepet további 7 munkáslakóház építése által kiegészítettük. A keleti kerületben a mizserfai központi telepen két lakóházat és egy kezelési épületet emeltünk. A János-aknánál legénymunkások számára három munkáskaszárnyát építettünk és az ottani iskolát napjaink fejlett egészségügyi követelményeinek megfelelően alakítottuk át. A József-aknánál szintén három új munkáslakóházat építettünk. A János-aknai földalatti bányá-üzemhez két villamos mozdonyt szereztünk be. Jóléti intézményeinket bányáinkban következetesen továbbfejlesztettük. A Baglyasalján eszközölt mélyfúrások folytán célszerűnek mutatkozott az, hogy az újonnan feltárandó bányamezőknek egy jelentékeny részét Albert-aknánkhoz csatoljuk és csupán egy magasban lekvő széntelep számára létesítsünk egy kisebb arányú új bányaművet. Ezen tervünk keresztülvitele villamos központunk megfelelő kibővítését teszi szükségessé és az erre vonatkozó munkálatokat már ez év folyamán szándékunk foganatba venni. Széneladásunk az elmúlt évben 4,158.194 q volt,

a megelőző évben 3,599.703 q, a többlet tehát 558.491 q. Mint a nyereség- és veszteség-számlából kitűnik, teljes üzemtőlősegtünk, kamatjövödelmünket beleértve 1,008.000 korona, mely összegből a központi költségeket, a bányabéreket, a vasutfenntartás költségeit, adót és társuládhözjárulást, összesen 245.611 koronát levonva 762.389 korona marad tiszta üzemeleslőnek. Javasoljuk, hogy ezen összegből a leltár értékesítéséért 360.000 korona helyetessék tartalékba, ugy, hogy a maradvány 402.389 korona. Ezen összegből az igazgatóságra és tisztviselőkre alapszabályszerű jutalék fejében jut 48.28 korona, javasoljuk továbbá, hogy tisztviselőink nyugdíjalapját 10.000 korona adományval gyarapítsuk s így 58.286 korona levonása után 344.102 korona, illetőleg az 1907. évi nyereség-áthozat 21.191 korona hozzáadásával 365.294 korona áll a közgyűlés rendelkezésére. Indítványozzuk, hogy ezen összegből 320.000 korona 8 százalékos osztalék fizetésére fordíttassék, a 45.294 korona maradvány összeg pedig új számlára irassék. A mérlegtételek a következők:

Vagyon: A széntelepek és bányaművek értéke 1,790.379, a földbirtok és erdők értéke 153,682, a lak-, bánya- és kezelési épületek értéke 1,066.063, a különféle gépek, bánya- és egyéb ingóságok leltár értéke 1,658.518, a rendes- és keskenyvágányu vasutak értéke 349.412, pénzkészlet a társulati pénztárakban Budapesten és a bányáknál 70,402, cselekvő váltók 137.583, állampapírjaink és kötvények 210.435, Esztergomvidéki köszénbányarészvények 2,313.000, a tisztviselők nyugdíjalapjának értékpapírjai 345.894, az élelmezési anyagok leltári értéke 36.182, az anyagok leltári értéke 330.372, a szénkészlet értéke 25.440, függő tételek 33.243, betétek bankintézeteknél 293,830, számszámla követelések, előlegek stb. 727.795 korona. — **Teher:** Részvénytőke 4 millió, tartalék szénkiaknázásért 753.737, tartalék a leltár csökkenéséért 3,603,870, tartalék állampapírjaink és kötvényeinkre 8.120, kötos követelések tartaléka 23.171, az új feltárások tartaléka 32.117, a nyugdíjalap vagyona 395.689, folyószámlabeli tartozások 161.545, bányamunkabérek 1908. december hóra 104.436, fel nem vett osztalék 1.534, függő tartozások 64.435, az igazgatóság és tisztviselők jutaléka 48.286, nyereség 365.294 korona. Összesen 9,652.239 korona.

A nyereség és veszteségszámla a következő: Tartozik: Igazgatási számla 159.104.33 kor., vasutfenntartás 8772.11 kor., szénbérlet 4596.66 kor., adó 62.520.42 kor., Bruderalde hozzájárulás 10.617.57 korona, értékesítés nélküli tartalékalapra 360.000 korona, jutalékokra 48.286.70 korona, tisztviselői nyugdíjalapra 10.000 korona. Tiszta nyereség 365.294.10 korona. Összesen 1,029.191.89 korona. Követel: Számszámla 999.015.35 korona, birtokszámla 1934.26 korona, kamatbetétekért 7050.67 korona, maradvány 1907-ről 21.191.61 kor., összesen 1,029.191.89 korona.

Az Esztergom-szászvári köszénbánya-rt. az 1908. évben kedvező eredménnyel dolgozott. **Bevételei** adómentes értékpapírok és takarékbetétek kamatjából 9536 korona, a bányák bruttó jövedelméből 479.785 korona. A kiadások következőképpen alakultak: Igazgatási költségek 27.600, adó 32.544, leírások 400.000, az igazgatóság jutaléka 16.000 korona. **A tiszta nyereség 36.587 korona.** A mérleg adatai a következők:

Vagyon Bányák értéke Uj-Dorogon, Annavölgyön, Csolnokon, Szászváron és Mányokon 4,300.679, pénztárkészlet Budapesten 24.263, pénztárkészlet Anna-völgyön, Szászváron, Nagy-Mányokon és Nyerges-Ujfalun 42.267, betétek pénztárkészletnél 16.383, Cselekvő váltók 25.272, értékpapírok 305.433, letétek értékpapírokban 19.648, különböző adósok 604.203, függő számlák 23.441, ingatlanok és anyagok 71.052, berendezések és leltárak 4,771.000, üzemi anyagok 488.349, élelmiszerek 52.215, szénkészlet 16.289. Összesen 5,398.906 korona. — **Teher:** Részvénytőke 6,000.000, tartalék értékpapírok árkülönbőségeért 5623, tartalék kötos követelésekért

20.000, különböző hitelezők 1.992.202, elfogadványok 600 000, letétek értékpapirokban 19.618, hátralévő bérek 1908. december hóról Uj-Doroghon, Annavölgyön, Szászváron és Nagy-Mányokon 109.748, az igazgatóság jutaléka 16.000, értékesítési tartalékalap 1.910.002, tartalékalap 50.687, nyereség 36.587. Összesen 10.760.499 korona.

A Felsőmagyarországi bánya- és kohómű rt. 1908. évi mérlegét kedvező eredménnyel zárta. *Tiszta nyeresége 667.905 korona*, ami a 3.000.000 részvénytőke 4-4 százalékának felel meg. Bánya és kohótermékekből a társaság bevétele 1.285.840 korona volt, a kenesdi bányüzem nyeresége 55.022 korona, a kamattjvedelem 194.969 korona. A kiadások főbb tétele az üzem, anyagfelhasználás és fuvardíj 1.654.347, tisztai fizetések és egyéb költségek 163.497, adó 61.236, a fojncai üzem vesztesége 2592 korona. A mérleg adatai a következők:

Vagyon: Bányák értéke 3.512 000, 1908. évi befektetés 233.000, újítások és beruházások 596.268, értékpapírok 3.405.730, fűggő kamat 55.260, adósok 1.064.966, készpénz 23.544 korona. *Teher:* Részvénytőke 3.000.000, tartalékalap 870.000, értékesítési alap 656 624, gépek és felszerelések értékesítési tartalékalapja 2.655.375, folyó évi részesítés 232.623, újítások és beruházások csökkenési alapja 562.294, tisztai nyugdíjalap 162.993, hitelezők 77.449, hátralékos tőkevisszafizetés 5450, be nem váltott szelvények 54, nyereség 667.905 korona. Összesen 8.890.769-78 korona.

A Hungária mészipar rt. az 1908. évben előnyösebb konjunkturák között dolgozott. Bruttó bevételeinek és kiadásainak alakulása a következő volt:

Bevétel: Mészüzemből 2926, kamatokból 3201 korona. — *Kiadás:* Igazgatási költségek 5763 és adókra 747 korona.

A mérleg tételeinek alakulása a következő:

Vagyon: pénztárkészlet Budapesten 984, betétek pénztárkészletnél 40.398, értékpapírkészlet 19.115, igazgatósági letétek 30.000, ingatlanok 199.025, leltár 26 780, gépek 24.966, anyagkészlet 841, mész- és kavicskészlet 17.550, különféle adósok 2797, veszteség 789 korona. — *Teher:* Részvénytőke 300.000, különböző hitelezők 23.635, igazgatósági letétek értékpapirokban 30.000, átmeneti tételek 611.374, lejárati tartalék 3500 korona. Főösszeg 363.249 korona.

A Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyipar r. t. február 12-ikén tartotta rendes évi közgyűlését. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt év üzletmenete az iparvállalatra nem volt kedvezőtlen. A beterjesztett mérleg az értékesítési számlának 300.000 K-val való javadalmazása után 499 711 K *tiszta nyereséggel* záródik, amelynek felosztására nézve a közgyűlés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy a rendes tartalékba 70.000 K, hivatalnokok nyugdíjalapjára 15.000, az igazgatóság jutalékára 32.427, 8 *százalékos osztalékra* 320.000 K fordíttassék, a fennmaradó 62.284 K pedig új számjára vitetik át. Az osztalék részvényenkint 16 K.

A Magyar asbestművek r. t. megtartotta alakuló közgyűlését. A társaság, saját rendszere szerint hézagatlan asbestpadlókat és faburkolatokat gyárt VII. Elemér-utca 11. sz. alatt levő telepén. Az alaptőke 100.000 K (500 darab 200 koronás részvény), aminek 80 százaléka az alakuló közgyűlés előtt be volt fizetve. Az igazgatóság tagjai: Polgár P. Lajos, Rácz József, Miklós Árpád, Kerekes Izsó dr. Felügyelő-bizottság: Zsoldos János dr. Bokor Frigyes, Miklós Géza és Pilczor György pöttög. Ügyész Lichtenstein Adolf dr.

A Hosszúhetényi kőszénbánya r. t. a lefolyt 9-ik évében sem kezdte még meg működését és a múlt évben csak 989 korona költsége volt, amivel az eddigi vesztesége 30.900 koronára növekedett. Ily módon a 400.000 korona részvénytőke még jó ideig kitart, de jövedelemre nincs kilátás.

A Brádvidéki Szent-István aranybánya rt. Brádon 1909 február hó 7-én tartotta alakuló közgyűlését egy új társaság, mely a báró Győrffy Árpád s neje tulajdonában volt gyalumárei, alsó- és felsőlucskoji, brádi és rudai arany- és ezüstmányait vette át. Alaptőkéje 1:000.000 K (5000 drb 200 koronás részvény).

Az Osztrák-magyar államvasúttársaság oravicabányai igazgató-tanácsának, amely az aninai állami elemi iskola szegény tanulóinak segélyezésére 800 koronát adományozott, a vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetét nyilvánította.

A Magyar általános kőszénbánya r. t. Szász Gyula központi irodai főmérnököt cégjegyzői jogosultsággal ruházta fel.

A Badacsonyi bazaltbánya rt. az 1908. évben az áruüzletből 343.092, utépitésből 10.558 korona bruttó bevételt ért el. Ebből gyártási költségekre 273.267, kamatokra 18.545 és különféle üzleti költségekre 29.197 koronát adtak ki. A *tiszta nyereség 36.842 K*. A mérleg tételei a következők:

Vagyon: Készpénz 5003, óvadékok 35.000, ingatlanok és gyári berendezések 676 888, adósok 104.780, áru és üzemanyag 81.392 korona. *Teher:* Alaptőke 500 ezer, hitelezők 366.222, nyereség 36 842 korona.

A Magyar ásványórlő és grafitgyár r. t. február hó 27-én rendkívüli közgyűlést tart a lemondott igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok lemondásának tudomásulvétele és új igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok választása céljából.

A Máv. szén-szükséglete. A magyar kir. államvasutak igazgatósága pályá atot hirdetett szén-szükségletének fedezésére. A kereskedelemügyi minisztérium végleges döntése szerint a szűkségelt szén szállítására megbízást kapott: a m. kir. pénzügyminisztérium 250.000 tonna petrillai szén (a zárjel között levő számok az egységárat mutatják, 10.25), 128.000 tonna vordniki szén (9 K) szállítására, összesen 3.714.500 értékben. — A Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. szállít 150.000 tonna petrozsényi, keleti, farkasvölgyi szenet (13), 140.000 tonna salgótarjáni szenet (10), összesen 3.350.000 K értékben. — A Magyar Általános Hitelbank megbízást kapott 110.000 tonna lupényi szén szállítására (13.20), 1.452 000 K értékben. — Az észak-magyarországi egy. kőszénbánya és iparvállalat r.-t. 5000 tonna kemenesaljai szenet szállít (11.50) 57.500 K-ért. — A Magyar általános kőszénbánya r.-t. szállít 109.000 tonna tatai aknaszenet (11.50) és 81.000 tonna tatai aprószenet (9 70), összesen 2.039.200 K értékben. — A Dunagőzhajózási társaság 1.088.000 K értékű szenet szállít és pedig 40.000 tonna pécsi II. r. szenet (13.60) és 40.000 tonna szabolcsi II. r. szenet (13.60). — E magyar bányákon kívül a következő külföldi cégek kaptak megbízást, Emanuel Friedlaender und Co. berlini cég 90.000 tonna porosz dió- és bor-ószén szállítására kapott megbízást. 10.50 és 10.15 K egységárban, 934.500 K értékben. — Graefl, La-

risch-Mönich'sche Central Direktion Karwin 60.000 tonna karwini aprószenet szállít (12,80) 768.000 koronáért. — Nagyobb mennyiségű megbízást kapott a bécsi Gebrüder Guttmann cég. És pedig 90.000 tonna ostrau-dombraui aprószenre (12,80) 1.152.000 K értékben, s 75.000 tonna porosz II. r. aprószenre (9,60, 9,10, 8,28, 8,39, 9,08 egységárban) 666.145 K összegben. — Végül az „Atlantica“ tengerhajózási r.-t. 60.000 tonna Denaby darabos szénre (23,40) kapott szállítást, 1.404.000 korona értékben.

A vasipar és az állami megrendelések. Magyarországon és Ausztriában erősen érezhető a vasipar pangása. Legutóbb midőn az osztrák vasművek a múlt évi logyaszti adatokat közzétették, ugyazt a meggyőződést szerezhették a vaspiacon helyzetéről, hogy a fogyasztás az elmúlt évben nagyobb volt az előző évinél, de az újabb megrendelések elmaradása nagyon kedvezőtlen szintben tünteti fel a vasipar helyzetét. A verseny oly nagy az egyes gépgyárak között az újabb megrendelések elnyerése végett, hogy rövid időn belül újabb árleszállításokat várhatunk a vasipar terén. A kereskedelmi szükségletet képező vasárak árai erősen hanyatlottak, mert a vasgyárak annyi készlet fölött rendelkeznek, hogy eladását most már csak forcirozott kínálat mellett eszközölhetik. A hanyatlás oly nagy, hogy az osztrák vasgyárak kénytelenek voltak a gyártás terén korlátozásokat életbeléptetni, mert nem volt elegendő megrendelésük. Az üzemmegkorlátozás azonban nem egységes, mert az egyik vasgyárnál egy vagy két napig nem hengerelnek hetenként, a másiknál pedig egy egész héten megállítják a hengerműveket, hogy azután három hétig egyfolytán dolgozhassanak. Az üzemek mostani korlátozása előre volt látható. Az egész világpiacra már több mint egy éve pang a vasipar s tavaly ősszel a német vasgyárak minden alkalmat megragadtak, csak hogy a gyártmányokat elhelyezhessék a külföldön. A német vasgyártmányoknak megjelenése a hazai piacokon adta meg nálunk az első lökést a conjunkturák ellanyhulására s a német vasbehozatal meggátolására fordult a vaskartell az első árleszállításhoz. De ekkor már más oka is volt e rendszabályhoz. A belföldi kereslet is kezdett alábbszállani. Az osztrák gyárak most egyedül az állami megrendelésektől várják a helyzet jobbúlását. Azonban e téren is lassankint feladják a reményt az osztrák vasgyárak, mert a politikai helyzet miatt egyelőre nem várhatják az állami beruházásokra vonatkozó javaslatok megszavazását. De mindezekon kívül az is hátráltatja az állami megrendeléseket Ausztriában, hogy az osztrák kormánynak nincsen pénze arra, hogy nagyobb állami megrendelésekkel segítsen a vasgyárak helyzetén. Nálunk egyelőre még nem olyan súlyosak a viszonyok. Az állami pénztárjegyek kibocsátásának sikeres eredménye ugyan jelentékenyen megjavította az állami pénzügyi viszonyokat, de a nagyobb beruházásoktól ezidén az állam meglehetősen tartózkodni fog, mert a boszniai csapatmegerősítések, továbbá a Törökországnak fizetendő kártérítés nagy összeget fog elnyelni. Azok az állami munkálatok, melyekre az idén kerül a sor, a vasgyárak helyzetén már nem nagyon fog segíteni s így az üzemek fenntartása egyelőre oly módon történik, hogy a vasgyárak készletre dolgoznak. A vasuti kocsik megrendelése az idén sokkal kisebb arányú lesz, mint tavaly, mert a legsürgősebb ki-

egészítések már megtörténtek s a gyöngébbnek ígérkező gabonaforgalom miatt ezidén előreláthatólag nem lesz a kocsihány olyan nagymérvű, hogy azon ismét csak nagyobb szabású vasuti kocsik megrendelésekkel kelljen segíteni. Ezidén nagyobb vasutépítések sincsenek tervbe véve, s a szükséglet is sokkal kisebb lesz a tavalyinál. A mostani állampénzügyi viszonyok mellett tehát az állami megrendelések, melyekhez mindezeidig oly nagy reményt fűzött a vasipar, sem nálunk, sem Ausztriában nem fogjuk a vasipar helyzetét megjavítani s így előrelátható, hogy a vasárak ezidén jelentékenyen fognak olcsóbbodni a kereslet csökkenésével.

A vassulyók áremelése. Az új hitelesítési törvény a vassulyók készítésével foglalkozó gyárakra jelentékeny hitelesítési költség-többletet ró és így a gyárak kénytelenítve voltak a vassulyók árait 50—60%-kal emelni, úgy hogy pl. a $\frac{1}{2}$ kg-os sulyú ára, mely eddig 23 fillér volt, 32 fillérré emelkedett. Majdnem ugyanilyen arányban emelkedtek a többi vassulyók árai is.

A gázcsövek árleszállítása. A csőgyárak a gázcsövek árát 3%-kal leszállították, illetve az engedményt 3%-kal felemelték.

A vaskartell és a freistädti vasgyár, mely eddig kartelen kívül állott, legutóbb jelentkezett az osztrák-magyar vaskartelnál és a kartelbe való felvételét kérte. A kartell a freistädti gyár kérését elutasította és így ez a gyár továbbra is a kartelen kívül marad. A visszautasítás oka az volt, hogy a freistädti gyár túlságosan nagy kvótát kért, amelyet a kartell nem volt hajlandó megadni.

Borszéki üveggyár rt. cég alatt megalakult a Marosvásárhelyi agrár takarékpénztár és a Borszéki fürdővállalat rt. égisze alatt Budapesten egy új iparvállalat, mely hivatva lesz az ásványvízforrások palackszükségletét hazai gyártmányú üveggel fedezni. Létesítése által a borszéki köszénbánya, mely piac hiányában számos éven át szünetelt, újból üzembe fog hozni. Az új iparvállalat több száz székely munkást fog foglalkoztatni.

A Le Charbon szénbánya rt. tudvalevően 1908. december 14-én kimondotta felszámolását. Az igazgatóság most felszólítja az összes hitelezőket, hogy igényeiket hat hónapon belül jelentsék be.

Az erdélyi aranytermelés. 1909. január hónapjában 124.58 kilogramm volt, szemben az előző évi 138.07 kilogramm. Az össztermelés 1908. július 1-től 1909. január végéig 999.11 kilogrammá rugott, az előző év ugyan ezen időszakának 976.76 kilogrammjával szemben.

A fehér szén. A fehér szén a vízi hajtóerő. Erről tartott előadást a Magyar mérnök- és építészegetület műszaki ismeretterjesztő előadásainak során dr. Hoór Tempia Mór műegyetemi tanár. Az előadó a vizierők felhasználását és közgazdasági jelentőségét fejtegette és a vizierők felhasználására alkalmazott régebbi és újabb módszereket, valamint az elektromos munkaátvitel ismertetését, amelynek segítségével a vizierőknek munkáját nagyobb, több száz kilométer távolságra is át lehet vezetni. Külföldön milliárdokra menő befektetéseket tettek ezeknek a vizierőknek kihasználására és egyes országoknak különösen Olaszországnak ipari és gazdasági föllendülése egyenesen a vizierők felhasználásával kapcsolatos

Hazánk vizierőiről rendszeresen kicsinylősen szoktak nyilatkozni akárhányszor még szakemberek is, holott a földművelésügyi miniszter hivatalos adatai alapján kimutatható, hogy műszaki nehézségek nélkül felhasználható Magyarországon körülbelül egy millió lóerejű vizierő, a melynek körülbelül egy milliárd lóerő évi munkateljesítmény felel meg. Ha ezt a munkateljesítményt szénel kellene kiállítani, évenként körülbelül 400 millió korona értékű szén lenne szükséges.

Az érc- és vasforgalom 1908-ban. A Máv. az 1908. év folyamán kocsirakományokban 63.183 waggon ércet szállított, 5200 waggonnal többet, mint 1907-ben. A vasforgalom kocsirakományokban 101.991 waggont tett ki, 15.466 waggonnal többet, mint az előző évben.

A mész forgalma 1908-ban. A Máv. az 1908. év folyamán saját vonalain 25.267 waggon meszet fuvarozott, 479 waggonnal többet, mint az előző évben.

Szénforgalom. A Máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a január 24-étől január 30-áig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 13.351 kocsirakomány szén adtak fel; 12 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 862 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (január 26-ától február 1-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2225 vasuti kocsit raktak meg; két kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Kőbánya bérbeadása Apácán. Apáca község a tulajdonát képező kőbányát az egyedüli ajánlattétő Bosin Manónak (Apáca) 800 K-ért adta bérbe.

Kőszénbehozatal Fiumén át. Fiuméből jelentik, hogy a Mont-Oswald nevű angol gőzös 4650 tonna kőszénrel New-Portból, az Elswik Tower nevű Newcastléből 3000 tonna szénrel és a Duke of York gőzös 5000 tonna szénrel Hullból odaérkezett. Utóbbi Máv. részére hozta a szén.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Bányaszerencsétlenség Angliában. A West Stanley szénbányában a felgyülemlett bányalég robbanása következtében súlyos katasztrófa történt, melynek százötven bányász esett áldozatul. A bánya hetes szintjében levő tárnában két héten át állandóan érezhető volt a gázömlés és annak kiszivattyuzására új centrifugál szivattyukat állítottak be. Az egyik szivattyu szívócsöve a szénportól eldugult és mikor az egyik bányafelügyelő azt megakarván javítani, biztonsági lámpájáról a védősodronyt levette, a robbanás bekövetkezett. A robbanás következtében a már lefejtett és csillékbe tartott szén tüzet fogott és noha azt sikerült bizonyos mértékig elszigetelni, a mentési munkálatok mégis annyira megvoltak nehezítve, hogy 150 bányász áldozatul esett. A mentési munkálatok még most is folyamatban vannak és eddig 70-nél több holttestet hoztak a napvilágra.

A prágai csőpanama epilógusa. A prágai vasipar-társaság központi igazgatóját, az osztrák-magyar vaskartel vezetőjét *Kestranek* Vilmost, a prágai csőpanama ügyében elítélték. Az ítélet egy börtinnappal súlyosított tizenégy napi szabadságvesztésről szólt, amit azonban 3000 K pénzbírságra változtattak át. Tehát elég olcsón

menekült *Kestranek* ur ebből az ügyből, noha ez a 3000 K pénzbírság kétségtelenül csak egy jelentéktelen hányada annak az összegnek, amibe ez a per került. De hát a pénz itt igazán nem játszik szerepet. Az, hogy mindenütt vannak Czernahorskyk, akik provizióért közszállításoknál közbenjárnak, ismert dolog, noha minden-estre meglepő éppen olyan ember, mint Czernahorsky képviselő, akinek annyi igazgatósági és egyéb állása van, mint kevés cseh politikusnak, provizióban dolgozik. Érdekes a dologban az, hogy *Kestranek* ur csak akkor háborodott fel a provizió-vadászok ellen, amikor reá nézve nem sikerült az ügylet. A prágai csőpanama ügyében lesznek ugyan még perek, ha időközben ki nem egyeznek a felek, de ezeknek már nincs semmi jelentőségük. Azonban azt remélik, hogy a közszállítások ügyét revideálni fogják, amire egyébként okot adott a minap a *Skoda-művek szállítási ügye* is, aminél mintegy 50.000 tonna vasuti kerékről és tengelyről volt szó. De hát az már megszokott dolog, hogy minden ilyen esetről reformokról beszélnek, de azért csak marad minden a régiiben. Annyi tény azonban, hogy *Kestranek* urnak sikerült temperamentumos fellépésével a vaskartel amúgy is számos ellenségét jelentékenyen szaporítani, amellet, hogy el is itélték és a nagy csőszállítást még sem kapta meg.

Osztrák carborundum művek. Az osztrák Ländlerbank carborundum-műveit, melyeknek egyike Csehországban, másika Franciaországban van, finanszírozni akarja és koncessziót kér egy részvénytársaság alapítására, amelynek alaptőkéje nem haladja meg a 2 millió K-t.

A kőszénforgalom hanyatlása. Bécsből írják, hogy az ipari konjunktúra lehangoltságát az osztrák kőszénbányászat is már erősen őrzi. Ez okból egyes kőszénbányákban az üzemet már is korlátozták, mivel az ipar szükséglete egyre csökken s a Németországba való kivitel is visszaesést mutat. Már január hó első felében a barnaszén-szállítás 8000 waggonnal volt kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában, január második felében pedig a szállítás még nagyobb csökkenése állott be. Igaz, hogy a házi tüzelés a szigorú tél következtében most a rendesnél több szénre vesz igénybe, de ez nem egyenlíti ki az ipari szükséglet csökkenése utján beállott visszaesést.

A nemzetközi horganyhuta-kartel erősödése. A német horganyhuták karteljéhez legutóbb a belga huták is csatlakoztak és így most már a nagy horganytermelő államok kartelje megalakult. A legerősebb csoport a német és belga hutáké. Emellett fennáll a Vieille Montagne és a francia huták kartelje, mely a német-belga csoporttal kontingentáló egyezményt kötött. Az öt angol huta még nem csatlakozott kartelhez, de alkalmasint csatlakozni fog. A német kartelen kívül maradt a Georg von Giesches Erben cég, mely a sziléziai termelés 20 százalékát szolgáltatja, de ez sem fog harcot kezdeni kartel ellen, mely ezidő szerint csak a termelés kontingentálását célozza, ami közel egy évi tárgyalásokat igényelt. Az amerikai művekkel a kartel nem tárgyal, mert amerikai horganykivitel egyelőre ki van zárva. A kartel-szerződés egyelőre két évre kötött, de ha új, műalkul jelentékeny termeléssel, akkor a szerződés hatályon kívül lép. A kartelhez csatlakozott művek évi termelése 60.000 tonna, amiből 100.000 tonnát a művek maguk dolgoznak fel, 400.000 tonna pedig a piacra kerül. A kartelhez a nagykereskedők is csatlakoztak.

Bányászati találmányok.

E cím alatt „A Bányá” új rovatot nyit, a találmányok rovatát. Időről-időre be fogunk számolni a bányászati és kohászati technika haladásáról, mely különösen az utóbbi időben örvendetes. Nagy, elmés újításokkal igyekeznek a bányász kemény, verejtékes munkáján enyhíteni; zseniális készülékeket szerkesztenek, amelyek a föld sötét mélyén élő embertársaink életét védik ezer veszélytől. Vagy másfél évvel ezelőtt pl. egy időben három szerkezetet találtak fel, amelyek a messze fekvő bányarodában már akkor is jelzik, hogy a bányá mélyén gyilkos gázok gyülekeznek, mikor a tárnákban még a leggyakorlottabb bányász sem veheti őket észre. És a föld mégis szedi a véradót, mintha alattomos gázaival állna boszut kincsenek elrablóin. Hát akkor mit érnek a vészjelző készülékek? Mert fel kell tételeznünk a bányák vezetőségétől annyi lelkiismeretességet, hogy sietve beszerezték a készülékeket. Meg vagyunk róla győződve, hogy okvetlenül alkalmazták volna őket, ha egyáltalán hírüket hallották volna; ha sajátunk lelkiismeretesen felemlítette volna őket, ha rájuk terelte volna a szakkörök figyelmét. De napilapjaink fontosabbnak tartanak egy izgató automobilversenyt vagy a szenzációt, mint egy szerény készüléket, mely embertömegek élete fölött őrködik; szaksajtónknak pedig gyenge a hangja, hiába szólal fel. Mennyi fontos és érdekes, új gépet és eljárást találnak fel napról-napra; mennyi munkát és pénzt takarítanak meg vállalkozóink, gyáraink, ha sietve gyakorlatba vennék őket, ha kicserélnék avult gépeiket a legújabbakkal. A feltaláló, hacsak nem élelmes üzletember is egyszersmind, rendszeren féltve őrzi találmányát, míg a szabadalmi hivatal rá nem üti pecsétjét; azután gyámoltalanul lesi a sült galambot, ahelyett, hogy igyekezne minél nagyobb körben ismertté tenni az ujdonságot, mert ugye lehet, sokan akadnának, akik kapva-kapnának utána. „A Bányá” megizmosodott, olyannyira, hogy most már kezébe kell vennie a bányászat fejlődésének, a találmányoknak ügyét is; mihelyt a szabadalmi hivatal ráüti pecsétjét valamely bányászati újításra, kell, hogy „A Bányá” is rögtön rátegye kezét és átadja a nyilvánosságnak. Erre fog szolgálni új rovatunk.

Aknák mélyítése. K. 3576. Eljárás aknák mélyítésére vagy építögödörök, alagutak és másélfélek előállítására. Bejelentette Koepe Friedrich igazgató Bochumban. 1908. okt. 2-án. Képviselet dr. Szilasi sz. ügyv. Rákóczi-ut 32.

Ha vízű hegységben kell aknát mélyítenünk, kétféle eljárás szerint járhatunk el. Az egyik az u. n. kövesedési eljárás, abban áll, hogy a vizet vezető hasadékokat, repedéseket vagy ereket cementtel töltjük ki olyképen, hogy megfelelő számú furólyukat furunk és

ezekbe cementtejet szoritunk erős nyomással. A beszorított anyag megkeményedése után szilárd száraz tömb létesül, amelyben az aknát lemélyíthetjük. A fagyasztási eljárás abban áll, hogy furólyukakba leeresztjük a fagyasztó csöveket és a vizet megfagyasztjuk. A két eljárás egyike sem nyújt elegendő biztosítékot s gyakori eset, hogy az akna vízbe ful. A feltaláló már most a kövesedési eljárást olyképen javítja meg, hogy kombinálja a fagyasztási eljárással. Elsősorban elkészíti a kövesedési eljáráshoz szükséges furólyukat és leszorítja a cementtejet, ezután vizet fecskendez be, hogy a magában a furólyukban levő cement lektetését addig késleltesse, míg a vizet hordozó réteg hasadékaiban vagy laza homokjában a cement megkeményedik, ezután a fagyasztócsövek segítségével a vizet megfagyasztja. Mint-hogy a kövesedési eljárásnál a furólyukak nagyobb távolságra vannak egymástól, mint a fagyasztásnál, a kövesedési eljárás furólyukai közé több lyukat furunk, a melyekben csak a fagyasztást eszközöljük.

Bányászásra nem érdemes tüzelőanyagok felhasználása. S. 4386. alapszám. Eljárás bányászásra nem érdemes tüzelőanyagtelepeknek, különösen barnaszénttelepeknek furólyuk segélyével, a telepek természetes fekvőhelyén elégetés és gáztalanítás útján való felhasználására. Bejelentette Von Skorzewski Witold földbirtokos, Labischin melletti Lubostrarban. 1908. okt. 26-án. Képviselet Harsányi szab. ügyvivő. VI., Váci-körut 78.

A kevésbé értékes, bányászásra nem érdemes tüzelőanyagtelepeket úgy értékesítik, hogy természetes fekvőhelyükön meggyújtják őket és a keletkező hasznosítható, elégségi és desztillációs gázokat szívócsővön át elvezetik. Természetes, hogy az ily telep meggyújtása és elégetése sok nehézséggel jár, sőt sokszor lehetetlen, ha a telep kisebb-nagyobb nyomás alatt álló vízzel van átitatva. A feltaláló új eljárása szerint az ilyen vízzel itatott telep is könnyen gyújtható és égethető, legalább ezt állítja a feltaláló. A tüzelőanyagtelephez egy vagy több csövet bocsátunk le, amelyeken keresztül megfelelő gépek segítségével nyomólevéget szoritunk le. Ezen nyomólevégek kétféle hatása van; keresztülhatol a barnaszén likacsain és ezáltal a cső végével szomszédos szénrétegeket annyira kiszáritja, hogy ezáltal a szén meggyújtása lehetővé válik. A víz a nyomócső szomszédságából hátraszorul, úgy, hogy a további gáztalanítási folyamat úgy megy végbe, mintha buvárharang alatt folya le; ezen utóbbi hatás még azáltal is elősegítettik, hogy a szén elégsége által keletkező meleg a nyomólevéget erősen kitágítja. A leirt eljárás azonban csak oly telepeknél alkalmazható sikerrel, amelyek áthatatlan réteg alatt fekszenek, amely a levegő felfelé való távozását meggátolja. A barnaszén legtöbb esetben az ugynevezett lánagyag alatt fekszik, amely teljesen áthatatlan s így a beszorított levegő az elégségi gázokkal együtt az egyetlen lehetséges távozási irány a gázvezető felé kénytelen magának utat törni.

Újítás kőzetfurógépeken. F. 2140. alapszám. Bejelentette Flottmann Henrik mérnök, Bochumban. 1908. október 28. Képviselet Kalmár szab. ügyvivő. Rákóczi-ut 44 sz.

A kőzetfurógépeknél igen gyakran kell a furókat kicserélni. Hogy a kiváltás könnyen történhessék, a furó-

Találmányokat szabadalmaztat

és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban

PATAKY VILMOS hites szabadalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Keizersgracht 209.

TELEFON 89-22.

gépek forgathatóan vannak elrendezve; a furó kicserélése után gyakran megesik, hogy a gépet nem állítják pontosan a kellő irányba s így a furó ferdén dolgozik. Ezen hátrányt a találmány szerint úgy kerülhetjük el, hogy a furógépet egy oly beállító szerkezettel szereljük fel, melynek segítségével a gépet az ismert előretoló be-
rendezéstől függetlenül gyorsan lehet hosszanti irányban beállítani. A furó tehát kiváltható, anélkül, hogy a gépet az előre megállapított irányból el kellene távolítani.

Szerkesztői üzenetek.

L. . . A r. Szatmár-Németi. Mi is hallottunk — és pedig igen autentikus oldalról — erről a „hatalmas” francia pénzcsoportról. Nem hiszünk benne. Egy igazán komoly pénzcsoport nem fog egy bányát megvásárolni anélkül, hogy komoly szakemberekkel tanulmányoztatta volna. Ez pedig a mi tudomásunk szerint eddig nem történt meg és így nem hiszünk a transakcióban.

Ny. . főmérnök. Minden ellenvéleménynek készséggel helyt adunk, feltéve, hogy az tárgyilagosa. Ha Ön nem helyesli az állam szénbányászását, ezen álláspontja ellen elannyira nincs szavunk, hogy készséggel közöljük nézeteinek kifejtését. De semmiesetre sem most beközöltött cikkét. És pedig azon okból nem, mert kizárólag személyi érveket hoz fel álláspontja mellett. Mi ismételtén irtunk az állami szénbányászatról, mindig tárgyilagosa, mindig érdemlegesen. Szíveskedjék tárgyi érvekkel cáfolni és lapunk rendelkezésre áll.

Ny. A. Kolozsárvár. Az 1885. évi orsz. kiállításról is volt „Hivatalos Jelentés”. Ez ugyan nem volt oly nagyterjedelmű, mint az 1896. évi millenniumi kiállításról szóló, de mindenesetre teljesen kimerítő és így kétségtelen, hogy ebben a műben megtalálja a kívánt adatokat. A munkát szerkesztette az oly korán elhalálozott dr. Keleti Károly miniszteri tanácsos, az országos statisztikai hivatal szervezője és első főnöke és négy vas-kötetből áll. Az első kötetben van egy fejezet „Bányászat és kohászat” címmel, általános reflexiókkal, a második kötetben „Földtan” Böckh János tollából, „Fém-bányászat és kohászat” Bellány János által, „Vas-bányászat és kohászat” Kerpely Antal által, „Köszén-bányászat” Gesell Sándor által ismertetve. A munka annak idején könyvkereskedésben is kapható volt. Ha nem kaphá meg, szerkesztőségünk könyvtárában rendelkezésre áll.

MÉLYFURÁSOKAT ELVÁLLAL
— és furóeszközöket szállít —
ALBERT FAUCK & CIE
III/2. VORDERE ZOLLAMTSSTRASSE II. WIEN.
Magyarországi képviselet:
HERZOG ÖDÖN okleveles mérnök
Budapest, VII., Erzsébet-körut 26. * TELEFON 104-07.

1909.
1739. sz.

Hirdetés.

Alulírott kir. bányabiztosság a Verespatak községben, Nagy-Kirnik hegyben bányászó „Szt. László” (Alsó-Laci) cégű bányatársulat igazgatójának Korpádé Dénes verespataki lakosnak folyó évi 1609. szám alatt érkezett kérelmére, az általános bányatörvény 149 §-a alapján jelen hirdetéssel rendkívüli társgyűlést hív egybe.

Ezen társgyűlés az abrudbányai m. kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében 1909. évi március hó

22-én, délelőtt 10 órakor kezdődően fog megtartatni, melyre a bányabiztosság a társulat részvényeseit s azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy a társgyűlésen ki-ki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja útján élhet az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a szavazás jogával. Megjelent részes-társak által hozott határozatok kihatnak a távolmaradottak jogaira is.

A társgyűlés tárgyai:

1. a számadások bemutatása és felülvizsgálása.
2. A társulatot terhelő adósságok törlesztése módjának megállapítása.

Bejegyzett bányarészvényesek: Jánky János l' Józsi, Szuba Mária-Fikker Ferencné, özv. Jánky Jánosné, Marasi Sándor, Jánky János, Meltzer Ignác, Gyárfás Pál, Szuba János, Gruber Józsi l' Anti örökösei, Gruber Ferenc l' Anti, verespataki róm. kath. egyház, Riedel Ferenc, Drumus János, Kovács János és neje szül. Ebergényi Trézsi, Valeán József a Sándoré, Ajda Sándor, Székely György a Györgyé, Székely Sándor a Györgyé, Székely János a Györgyé, Székely Borbala—Székely Lung Sándorné, Korpádé Dénes, Székely Erzsébet—özv. Ebergényi Jánosné, Székely Róza—Vuzdugán Ferencné, Gruber Gyula, ifj. Iváskán József, Ebergényi Gyula, Ebergényi Kálmán, Székely Mózes—Ebergényi Etelka, Ludvig Józsefné—Ebergényi Irma, özv. Imreh Károlyné Ebergényi Gabriella, Vuzdugán Vilmos, Dávid János a Sándoré, Rákosi István, özv. Csipkés Ödönné—Frendl Mariska, Frendl Árpád, özv. Kalcher Vincéné—Frendl Klotild, Frendl Balázs, Frendl Gyula, Varga Györgyné Frendl Etelka, Korpádé János, Burián Ferencné—Madán Róza, özv. Loyerel Ferencné—Madán Mimi, Madán Ferenc, Molnár Árpádné—Madán Lujza, dr. Ebergényi Sándor, Ivás Sándor, Kovács József, Ajda Péter, Ajda János, Gruber György a l' Kukuruz, Drumus István a Lendrie, Korpádé István, Drumus Györgyné szül. Almasán Mária.

A m. kir. Bányabiztóságtól.

Abrudbánya, 1909. február hó 11-én.

1909.
1814. sz.

Hirdetés.

Alulírott kir. bányabiztosság a Verespatak községben, az Igrén hegyben bányászó „Szent János Lőrinc” cégű bányatársulat részvényestársai egyharmadának folyó évi 1814. szám alatt érkezett kérelmére, az általános bányatörvény 149. §-a alapján jelen hirdetéssel rendkívüli társgyűlést hív egybe.

Ezen társgyűlés Abrudbányán, a kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében 1909. évi március hó 22-én délután 2 órakor kezdődően fog megtartatni, melyre a bányabiztosság a társulat részvényeseit s azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy a társgyűlésen ki-ki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja útján élhet az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a szavazás jogával. Megjelent részes-társak által hozott határozatok kihatnak a távolmaradottak jogaira is.

A társgyűlés tárgyai:

1. Bányai igazgató s egyéb tiszviselők választása.
2. A bányai igazgató meghatalmaztatása a megindított pótrovatalok behajtására, szükség szerint új pótrovatal kibocsátására s az üzem részere szükségelt hitel megállapítandó összegének nyújtására.
3. Számvizsgálók választása.
4. A bányaművelés módjának megállapítása.

Bejegyzett részvényestársak ifj. Székely P. Sándor, Vuzdugán Ferenc, Zlegyán Mimi, Konya Gyula, Bálya Mária, Moldován Sándor, Lőrinc Ferenc, Marián János, Moldován Samu a Sándoré, Lőrinc József, Morár József és Bukurestyán József.

A m. kir. bányabiztóságtól.

Abrudbánya, 1909. február hó 12-én.

Köszénbánya és téglagyár társulat PESTEN.

A t. c. részvényesek ezennel az
1909. március hó 2-án d. e. 10 órakor
a társulat központi irodájában (Budapest, VI., Teréz-
körut 22., I. em.) tartandó

== ez évi 41. rendes közgyűlésre ==
tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai :

1. Az igazgatóság által előterjesztett 1908. évi üz-
leti jelentés fölött való határozathozatal.
2. Határozat a felügyelő-bizottság jelentése fölött.
3. Határozat a nyereség hovatartozása fölött.
4. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 13. §-a szerint a szavazat-
jog gyakorolhatásához szükséges részvényeket legkésőbb
három nappal a közgyűlés előtt kell letéteményezni. Az
ez évi közgyűlésre nézve az igazgatóság letéteményezési
helyül a társulat pénztárát (Budapest, VI., Teréz-körut
22., I. em.), a Wiener Bank-Verein magyarországi fiók-
telepe pénztárát (Budapest, V., Nádor-utca 4.) és a
Wiener Bank-Verein-t Bécsben jelölte ki.

A letett részvényekről egy nyugtatvány adatik,
melynek visszaadása után a közgyűlés bevégeztével a
letett részvények visszaszolgáltatnak és egy külön igaz-
olási-jegy állittatik ki, melyre a szavazatok száma fel-
jegyeztetik s mely igazolásul szolgál a közgyűlésbe való
belépésre. Öt részvény birtoklása egy szavazatra jogosít.
Budapest, 1909. február 14.

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ.

Az Esztergom-szászvári köszénbánya r.-t.
folyó évi március hó 1-én délelőtt 11 órakor
tartja Budapesten, V Arany János-utca 25. szám alatt
központi irodahelyiségekben

XI. rendes évi közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

NAPIREND 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság
jelentése az 1908-ik évről. 2. A zárszámadások előterjesz-
tése és határozat ezek felett. 3. Felmentvény megadása
az igazgatóságnak a felügyelő-bizottságnak. 4. A
felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása 1909-re.

Budapesten, 1909 január hó 28-ikán.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. c. részvényeseket, kik ezen
közgyűlésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket leg-
későbbben bezárólag f. évi február hó 20-ikáig vagy Buda-
pesten a társaság központi pénztáránál (V., Arany János-
utca 25.) vagy pedig Wienben a Wiener Bank-Verein
(I., Herren-Gasse 8.) letenni sziveskedjenek.

A MAGYAR BÁNYA-JOG

II. KIADÁSA. ::: A TELJES JOGANYAG.

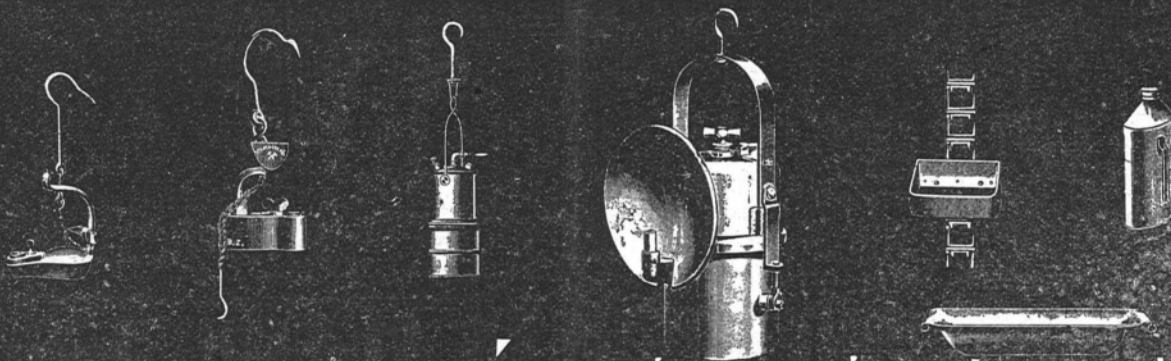
Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

Irták :

Dr. BALKAY BÉLA

és

Dr. SZEŐKE IMRE

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARIFGYÉK INGYEN ÉS BERMENTVE

Por nélkül dolgozó réselő-gép.

Aki pormentesen akar réselni, az használja
 a „Pick-Quick” rudas réselő gépet
 (Mavor és Coulson szabadalma),
 melyből eddig már **450** darab áll versenyképes harc-
 ban a kerekcsés réselő gépekkel szemben.

Főképviselő Magyarország részére

SCHEMBER FRIGYES

BUDAPEST, VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-UT 50. SZ.

Szabadalmazott Antiferugin!

R. minőség. Kazánfesték, gőzkazánok bel- és külmázolására. Nem tűzveszélyes és nem ártalmas az egészségre. Elősegíti a kazánkö könnyed leválását és megakadályozza az átrozsdásodást, valamint a kazánlemezek lékeit és védi a már meglévő lékeket a további rozsdásodástól.

R. minőség. Rozsdasemmisítő vasmaszték, mely-lyel a már teljesen átrozsdásodott vasat bemázolva, tovább nem rozsdásodik. Mindennemű tárgyakhoz, melyek akár a szabadban, akár a föld alatt vagy vízben vannak, használható.

L. minőség. Legbiztosabb és hatatosabb rozsdá elleni szer fényes fém részére.

E. minőség. Rozsdá elleni szer vizesen forróvá váló tárgyakhoz.

G. minőség. Rozsdá elleni szer szárazon forróvá váló tárgyakhoz.

S. minőség. Mindenféle savak oldódásának és gőzöknek ellenáll.

Elsőrendű referenciákkal minden iparágból készségesen szolgál:

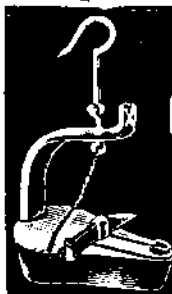
Leuchtag és Seidenstein Wien,
III/4. Hohlweggasse.

Stora Kopparbergs Bergslags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi
vezérképviselete.

A legjobb minőségű acélok
bármely célra.

Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91—57.

PIUS PIRRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGÚT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárusítóknak kedvezményes árjegyzék ingyen és bérmentve.

SZABADALMI

és védjegyyalalom kieszközlése az összes
kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gé-
pészmérnök
hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106—55. Telefon 106—55

ÁLDOR SZIGFRID

magyar mélyfúró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfúrásokat szén, petroleum, víz,
kall és ásványok után kezelettel bármily mélység
tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg
és e edéssel.

••••• Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. •••••

SALGÓ-TARJÁNI-KŐSZÉNBÁNYA

✂ RÉSZVÉNY-TÁRSULAT. ✂

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban	—	10 millió
a Petroszény - Farkasvölgyi bányákban	—	10 millió
A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári kőszénbánya részvénytársaság terme- lése évenként:		
Dorogh - Annavölgyi bányákban	—	3 millió
Szászvár-Nagymányoki bányák- ban	—	1 millió
A vezetése alatt álló Felső-Zsil- völgyi bányákban	—	1 millió
Összesen:		25 millió

m é t e r m é l e s

Szénosztályozás:

Darabos (tömör) szén	—	szoba-, gőzcséplőgép- és gőzke-fűtőre.
Koczkaszén	—	
Diószén	—	gyári kazánfűtőre
Durvaszén	—	
Aknaszén	—	
Rostált aknaszén	—	
Aprószén	—	körkemence fűtőre.
Kovácsszén	—	kovácsolási czlokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:

Budapest, V. Arany Janos-u. 25.
intézendők.

:: Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás. ::

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatósága felel.

Gőzgépek indikálását, általában gépek, kazántelepek, üzemlések, fűtések, bánya- és gyári berendezések megvizsgálását, esetleg azok rekonstrukcióját.

Maglóré telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy **állandó szakértői felügyeletét.**

Képviselet: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsovós kazánokat, a Gálocsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök irodája:
NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kervények szerkesztését, zártkutatómunkák fektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvé-

lemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányüzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

A gummitalp hárommennyi ideig eltart, mint a bőr-talp és sarok, eltekintve az elismert óriási előnyeitől. — **TAKARÉKOSKODJÉK!** Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők javítása (vulkanizálás) forrasztás útján. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

— **Automobil és kocsipneumatik javítása.** — Mindenfajta tömlők és csövek ha rosszak, ismét használhatóvá alkottatnak. — Pneumatik javítások és új antidekapant felvulkanizálás.

„**AUTOMOBILIA**” első magyar pneumatik javító-műhely
VII., Vörösmarty-utca 20. sz. (KEMÉNY és FISCHEL)

TELEFON 105-08.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR
CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit” ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit” nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítványok mint bármely más szállítványok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselője:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

TELEFON 588. TELEFON 588.

GESZTI GYÖRGY

BUDAPEST,
V., KÁLMÁN-UTCA 9.

Műszaki cikkek nagybani elárú-
sítása az összes üzemek részére.

A világhírű George Cradock &
Co. Wakefieldi cég (Angolország),
sodrony-, hajó- és fékkötelek
(Bremsberg—Förder-Seile) és The
Hardy Patent Pick Co. Limited
Sheffieldi (Angolország) cég összes
gyártmányainak

magyarországi vezérképviselője.

**CONRAD és
TÁRSA**

műszaki nagykereskedése

BUDAPEST,
VI., TERÉZ-KÖRUT 15. SZ.

**Csigasorok és
emelőgépek**

300 kg-tól 20.000 kgr. hordké-
peségig minden magasságra ál-
— landóan raktáron tartatnak. —

Egyedárusítás Ganz és Társa
cégétől Magyarország részére.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE

automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)

LUNÉVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

ISOTTA FRASCHINI Milano

vezérképviselője.

- : Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
- : Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
- : Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. :
- : Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :

„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE

BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.